

A vintage-style three-wheeled car, possibly a motorized skateboard or a small toy car, is shown from a side-rear perspective. It features a large, green seat with a black diamond-patterned stitching. The car has three wheels with black tires and cream-colored hubcaps. The body is primarily cream-colored with black trim. The background is a plain, light gray.

ZPRAVODAJ **PRACHATICKÉHO** **MUZEA**

3/2009

Podíl Prachatického muzea na nových publikacích v roce 2009

“Dědictví regionu: po stopách předků”

J. A. Mager: **Strunkovice a rod Havlasů**
Petr Luniaczek: **Selské baroko Jakuba Bursy**
Pavel Fencel: **Linecká stezka**
Marek Parkman: **Hradiště Věmec a Keltové**
František Kubů: **Josef Zítek a Malenice**
J. K. Horák: **Jan Matulka**
Renata Novotná: **Zdeněk Podskalský**

Architekt Josef Zítek, jeho rodina a Lčovice.

Sborník vydala Obec Lčovice u příležitosti 100. výročí úmrtí Josefa Zítka.
(Články Františka Kubů Zámek a velkostatek Lčovice za Zítků a Marka Parkmana Lčovice a okolí v pravěku a raném středověku)

Publikace jsou k dispozici v knihovně Prachatického muzea.

Publikace k zakoupení v Prachatickém muzeu

ZMIZELÉ PRACHATICE - P. Fencel, J. Koutná, F. Kubů, J. A. Mager (249,-Kč)

ZLATÁ STEZKA - ročník 14, 2007 - Sborník Prachatického muzea (92,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 1. Prachatice - státní hranice - František Kubů, Petr Zavřel (280,-Kč)

ZLATÁ STEZKA 2. Vimperk - státní hranice - František Kubů, Petr Zavřel (290,-Kč)

PŘÍBĚHY Z PLÁNÍ - Pavel Fencel, Jan Antonín Mager (40,-Kč)

KLOSTERMANNOVÉ NA ŠUMAVĚ - Jan Antonín Mager, Pavel Fencel (60,-Kč)

Výstava HISTORICKÉ KOČÁRKY A KOLÉBKY ze sbírky Miloslavy Šormové

“Fotografie kočárku z mého dětství, ve kterém se zvědavě usmívám, a jiná s kočárkem pro panenku mě inspirovaly k jejich dlouholetému hledání, které vyústilo v početnou sbírku,” tak se veřejnosti na své první výstavě v roce 2004 představila sběratelka paní Miroslava Šormová z Roztok u Prahy. Od té doby byla její sbírka představena v mnoha českých městech. Unikátní ucelený soubor dětských kočárků, kolébek a loutkových kočárků je možné na sklonku sezóny 2009 shlédnout i v našem muzeu.

Pohled do expozice

Nahlédnutí do historie kočárku

Kočárek jako prostředek k přepravování dětí je znám pouze necelých 300 let. Průmyslová revoluce naprosto změnila způsob života. Do té doby se malé děti nechávaly především doma v kolébkách a přenášely se v náručí nebo v úvazech na zádech či na břiše. Na vzdálenější přepravu posloužily různé vozíky používané v domácnosti k jiným účelům. Vozík speciálně vyrobený pro dítě byl až do 19. století vzácností. Na zakázku si jej dávaly vyrábět především aristokratické a majetné měšťanské rodiny. Nejstarší dochované dětské kočárky, které svým vzhledem připomínají tehdejší velké cestovní kočáry, se nacházejí ve sbírkách v Německu a Anglii. A právě tyto země jsou též považovány za průkopníky sériové výroby dětských kočárků. K prvním sériově vyráběným kočárkům patřily

trojkolky (do roku 1875 nemohla 4 kolová vozítka na chodník) **a trakářky** (inspirace anglickými poštovními vozíky) - sportovní vozítka pro větší děti.

Trojkolka k sezení
i ležení - 1890

Trojkolka z proutí
- konec 19. stol.

Trakářek
- poslední třetina 19. stol.

K těmto dosud vyráběným kočárkům se na konci 19. století přidružily nové typy kočárku na polo-vysokém, později vysokém podvozku se čtyřmi drátěnými koly většinou nestejného průměru. Nazývají se **princezky a promenádky**. Hluboké korbičky kočárků se vyráběly ze dřeva nebo z překližky, ale nejčastěji byly vyplétány z proutí či z pedigu (španělský štípaný rákos). Vodítka byla většinou drátěná s dřevěným soustruženým nebo porcelánovým držadlem.

Rozšíření kočárku mezi střední vrstvy obyvatelstva, jeho transport do vyšších pater činžovních domů, rozvoj městské hromadné dopravy a nový trend v životním stylu - neděle trávené na výletech v přírodě, a to i na nejvzdálenějších místech, kam bylo třeba dopravit se železnicí - to vše vyvolalo potřebu nového praktického kočárku, který by byl lehký, skladný a s nímž by se dalo manipulovat. Průkopníkem **skládacích kočárků** se stala Amerika. Od prvního desetiletí 20. století se výroby těchto kočárků - sklápěcích vozíků ujaly domácí firmy. Na sklonku dvacátých let 20. století se začaly objevovat kočárky, které již získaly tradiční podobu sportovních kočárků, která jim ve své podstatě zůstala až do sedmdesátých let. Typické pro ně byl skládací křížový podvozek, korbička s opěradlem nastavitelným do několika poloh a posunovací odnímatelná střecha.

Princezka
- dětský hluboký kočárek - 1910

Sportovní skládací dřevěný kočárek - Hiko Duchcov, 20. léta 20. století

Během dvacátých let 20. století pozvolna z ulic mizely nadýchané promenádky a princezky na vysokých kolech s mělkou korbičkou. Nahrazovaly je modely s velmi hlubokou, prostornou, dřevěnou či koženkovou mohutnou korbou na nízkém podvozku s malými drátěnými kolečky často opatřenými robusními blatníky. Tyto kočárky byly postupně obohacovány dalšími prvky (autíčková střeška se slídovými okénky, celuloidové sklopné stínítko proti slunci, zdobné chromované geometrické prvky, nárazníky, spirálové pérování), které co nejvíce evokovaly podobu s automobilem.

Bylo to období tzv. **skříňkových kočárků**.

Skříňkový kočárek (loutkový)
- 1935 - 1945

Skříňkový aerodynamický kočárek
(loutkový) - Elastic Mělník, 1946

Vedle robustních skříňkových kočárků se v polovině třicátých let 20. století objevil nový typ, který byl pokračovatelem oblíbených skládaček. Tomuto subtilnímu odlehčenému vozíku z prošívané koženky na nízkém podvozku se říká **prošívaný kočárek** a jeho různé varianty se vyráběly až do roku 1965. K běžné výbavě patřila kapsa na pleny, prošívaná ochranná přikrývka se slídovým okénkem a sklopná střecha.

Dětský prošívaný kočárek "osmipérák" - Liberta Mělník, 1950

Nejoblíbenějším typem dětského kočárku 20. století, se stala **kukaň**, která se dědila z generace na generaci. Tento typ se vyráběl v téměř identické siluetě 35 let od 30. let 20. století až do roku 1965, podléhal pouze módním a technickým proměnám. Korba i střecha kočárku byly původně vyplétány pedigem, za války ho nahradily levnější materiály - provázky, sláma, bužírka.

Dětská kukaň pletená z bílé hadičky PVC
- Mělník 1955

Dětská kukaň pletená z přírodního proutí
- 40. léta 20. století

Téměř současně s kočárky pro děti se začaly vyrábět i kočárky loutkové - pro panenky, které věrně kopírovaly podobu svých velkých předloh.

Loutkový sportovní kočárek ze čtyřicátých let 20. století - konzervace

V průběhu přípravy výstavy “Historické kočárky a kolébky” jsme získali několik kočárků (20. léta až 70. léta 20. století) do našich sbírek. Dva kočárky byly zkonzervovány a vystaveny na této výstavě. Jedním z nich je loutkový sportovní kočárek ze 40. let 20. století. Kočárek byl v neutěšeném stavu, byl zaprášený, ušpiněný mechanickými nečistotami, koženka opěradla a sedáku byla odřena, kovová konstrukce zkorodována a barva slonové kosti na kolečkách a madlech se dochovala jen částečně.

Stav kočárku před konzervací

Kovová konstrukce s opěradlem
- stav před konzervací

Sedák a opěradlo
- stav před konzervací

Bylo tedy přistoupeno ke komplexní opravě. Kočárek byl demontován na jednotlivé díly. U všech částí byly odstraněny povrchové nečistoty. Kovová konstrukce byla čištěna chemicky a částečně opískována. Kolečka a madla byla natřena barvou, která odpovídala

Stav kočárku po konzervaci

barvě původní. Jednotlivé části byly ošetřeny konzervačním prostředkem (voskem či olejem). Po tomto zásahu mohl být kočárek zkompleťován a vystaven na výstavě.

Věra Toncarová, konzervátorka muzea

Zaměstnanci Prachatického muzea a jejich kočárky - rodinné fotografie

výtvarnice - 1948

ředitel - 1950

pokladní - 1950

ekonomka - 1954

historik - 1954

historička umění - 1960

kurátorka, CES - 1960

konzervátorka - 1970

asistentka ředitele - 1975

výtvarnice - 1980

etnografka - 1980

správkyně sbírek - 1978

Otevírací doba výstav a expozic:

Hlavní budova

1.6. - 30.9.

pondělí: 10.00 - 17.00

úterý - neděle: 9.00 - 17.00

1.10. - 30.12.

úterý - neděle: 10.00 - 16.00

vstupné

jednotlivé 25,- Kč

snížené 10,- Kč

rodinné 60,- Kč

výstavy 15,- Kč

Zámeček

úterý - sobota: 10.00 - 16.00 (do 31. 10.)

vstupné jednotné 10,- Kč

Služby:

Členství v Kruhu přátel Prachatického muzea

Prezenční výpůjčka odborné a regionální literatury a časopisů

Možnost studia knih ze sbírkového fondu muzea

Odborná pomoc pro badatele a studenty - regionální historie - česko-německé vztahy

Odborné přednášky na objednávku

Průvodcovské služby po Šumavě

Prodej publikací, pohlednic, replik historického skla

Internet zdarma

Nabídka pro školy: lze domluvit (telefonicky předem) pro jednotlivé třídy návštěvy výstav a expozic mimo otevírací dobu

Kontakt:

Prachatické muzeum

Velké náměstí 13, 383 01 Prachatice

tel.: 388 311 419, fax: 388 316 652

E-mail: muzeum@prachatickemuzeum.cz

www.prachatickemuzeum.cz

Zámeček

Zlatá stezka 255, 383 01 Prachatice

tel.: 725 713 397

Program podzim 2009

Stálé expozice:

Renesance - zlatý věk města
Karel Klostermann a pošumavské zámky
Městská kultura 19. století, sbírka ostrostřeleckých terčů
Muzeum za císaře pána

Výstavy:

HLAVNÍ BUDOVA - Velké náměstí 13

1. 4. Renesance - zlatý věk Prachatic - obnovená expozice
23. 9. Historické kočárky a kolébky ze sbírky Miloslavy Šormové (do 30. 12.)

ZÁMEČEK - Zlatá stezka 255

16. 9. Malina & Malina - výstava obrazů a fotografií (do 31. 10.)

Přednášky:

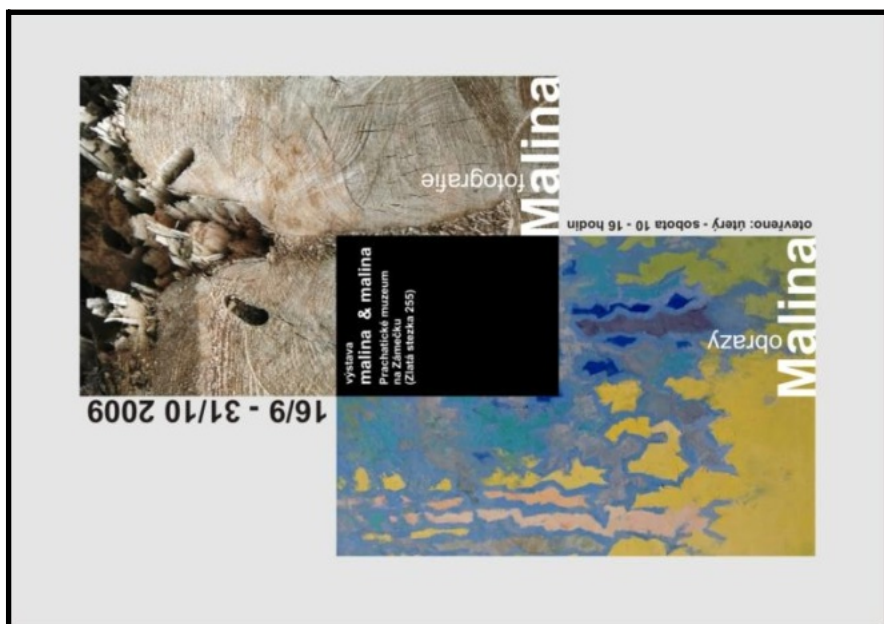
20. 10. v 17 hodin
Seneca a římský stoicismus (PhDr. František Kotěšovec)

24. 11. v 17 hodin
Z historie několika prachatických rodů a rodin (MUDr. J. A. Mager)

Ostatní akce:

Ve spolupráci s NZM Praha a správou NP Šumava zrealizovalo Prachatické muzeum výstavu Šumava na starých mapách v Lesnickém a dřevařském muzeu ve Zvolenu. Výstava trvala od 17. srpna do 6. října.

15. 9. Exkurze na Vítkův hrádek pro obec Vitějovice (Mgr. P. FencI)
29. 9. Exkurze na Vítkův hrádek se Seniorskou společností (Mgr. P. FencI)
22. 10. Zlatá stezka - přednáška v St. Oswaldu - Německo (PhDr. F. Kubů)
12. - 14. 11. Jiří Poděbradský a Cheb - přednáška na konferenci na hradě Weesensteinu - Německo (PhDr. F. Kubů)
20. - 22. 11. Štaufské Chebsko - přednáška na konferenci v Chebu (PhDr. F. Kubů)
23. 11. Z historie měst a městeček na Prachaticku - přednáška KD Písek (Mgr. P. FencI)

Titulní strana: 208/2009, UPP-71 Loutkový sportovní kočárek vyrobený firmou Hiko, 40. léta 20.století (detail)